

PAPER DETAILS

TITLE: DOKUMA TEKSTİL YÜZEYİ TASARIMI VE ÖRNEK UYGULAMA

AUTHORS: Arzu ARSLAN

PAGES: 101-108

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/92531>

DOKUMA TEKSTİL YÜZEYİ TASARIMI VE ÖRNEK UYGULAMA

Arzu ARSLAN^{*1}

¹: Giresun Üniversitesi Şebinkarahisar Teknik Bilimler MYO Tekstil Teknolojisi Programı, Giresun.

^{*}: Sorumlu yazar

ÖZET

Tekstil yüzeyleri; liflerin, ipliklerin ya da liflerle ipliklerin bir arada kullanılmasıyla elde edilmektedirler. Bu malzemeler, dokuma, örme veya farklı tekniklerle elde edilmektedirler.

Çalışmada model uygulamalı dokuma tekstil yüzeylerinin oluşturulması, biyenin yüzey tasarımında uygulanması ile elde edilen sonuçların gösterilmesi ve giysi üzerinde denenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda hazır giyimde giysilerin değişik bölümlerini temizlemek ve/veya süslemek amacıyla kullanılan biye üzerinde odaklanılmıştır. Oluşturulacak yeni tekstil yüzeylerini elde etmek için ana kumaş olarak ipekli buldan dokuma kullanılmıştır. Bu işlem için basit bir dokuma tezgâhı oluşturularak dokunun çözgü yönünde biyeler kullanılmıştır. Atkı yönünde ise yine aynı kumaştan ve/veya renklendirilmiş kumaştan hazırlanan şerit, fırır, fiyonk, vb. tasarımlar kullanılmıştır. Ayrıca ana kumaş, kumaş boyasıyla boyanmış, çözgü ve atkı yönünde kullanılan biye ve tasarımlar renklendirilerek tekstil yüzeyine farklı bir görünüm kazandırılmaya çalışılmıştır. Elde edilen tekstil yüzeyleri 38 beden ölçülerinde temel kadın bluzu olarak dikilmiştir.

Uygulama sonucunda biye kullanımı ile oluşturulan tekstil yüzeyleri görünüm açısından olumlu sonuçlar vermiş ancak biyelerin hazırlanması oldukça fazla zaman almıştır. Ayrıca çözgü yönünde kullanılan biyeler sıkı ve tok bir yüzey elde edilmesini sağlamış, bu durum da yeni tekstil yüzeyinin tuşesini ve dökümünü olumsuz etkilemiştir. Uygulama sonuçları farklı tekstil yüzeylerinin tasarlanarak üretilmesinde ve giysi tasarımlarında kullanılabilirliği açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Biye, Dokuma, Tasarım, Tekstil yüzeyi, Yüzey tasarımı.

SURFACE DESIGN OF WEAVING TEXTILE AND MODEL APPLICATION

ABSTRACT

Textile surfaces are made of fibres, threads or threads and fibres together. These materials are produced via weaving, knitting or other different techniques.

In this study, it is aimed to produce model applied textile surfaces, to demonstrate the results obtained by surface application of piping and to try it on the garments. Within this context, it was focused on piping used to clean and/or decorate various parts of the ready wear garments. Buldan silk fabric was used as the main fabric in order to produce new textile surfaces. A simple weaving loom was acquired and piping was used in the weft direction of the fabric. Designs such as tapes, ruffles, tieknot, etc. produced with the same fabric and/or coloured fabric was used in the direction of warp. In addition, main fabric was dyed with fabric dye, and piping and designs used in the direction of weft and warp were coloured to create a different appearance on the textile surface. The textile surfaces acquired were sewed as a basic woman waist of size 38.

At the end of the application, textile surfaces produced by using piping yielded positive results however preparation of piping took considerable time. In addition, the piping used in warp direction ensured a tight and firm fabric which affected the touching and drape of the new textile surface negatively. The results of the application are essential in terms of production of various textile surfaces and their use in garment designs.

Keywords: Piping, Weaving, Design, Textile surface, Surface design.

1. GİRİŞ

Metrelerce uzunluktaki bir ipliğin, giyilebilir bir kumaşa dönüştürülebilmesi için bir yapılandırma sürecinden geçmesi gereklidir. Dokuma ve örme, iki temel kumaş yapılandırmasıdır. Diğer türlere, tığ işi, dantel yapımı ve makrome dâhil edilebilir. Kumaş ayrıca, doğrudan liften ve solüsyonlardan da elde edilebilir. Tyvek, kâğıt benzeri bir kumaştır; liflerin bir arada keçeleştirilmesi yoluyla elde edilir. Seri üretimi yapılan omuz vatkalari, bir solüsyondan elde edilen köpükten yapılır. Deri ve kürk, muhtemelen insanoğlunun giyinmek için kullandığı ilk “kumaş” türleridir ve yapılandırma işlemiyle değil hayvandan kesilerek elde edilir (Udale, 2014).

Kumaş yapısını incelerken belirli bir tekniğin kumaşa kazandıracağı özellikleri ve tamamlanmış kıyafeti düşünmek önemlidir. Örme kumaş, esnekliği ve oturduğundan dolayı tercih edilebilir. Dokuma kumaş, bir giysi yapı ve statige ihtiyaç duyduğunda kullanılabilirken, dantelli kumaş dekoratif özelliklerinden dolayı kullanılır. Dokuma bir kumaşa da likra eklenerek esnek ve rahat hale getirilebilir veya jakar tezgâhında dokunarak dekoratif özellikler kazandırılabilir (Udale, 2014).

1.1. Kumaşın Yapısı (Dokuma)

Doku bir ürünün görsel ve dokunsal özelliklerini zenginleştirir. Bir kumaşın nasıl hissettirdiği gerçekten önemlidir; giysi tene giyilir ve gün boyu hissedilir. Doku bir ürünün, detay kullanmaya gerek kalmadan cazip bir hale gelmesini sağlayabilir (Udale, 2014).

Bir dokuma kumaş, kumaş boyunda devam eden çözgü iplikleri ve kumaş eninde dokumayı oluşturan atkı ipliklerinden meydana gelir. Atkı ve çözgüler aynı zamanda “kumaşın düz ipi” olarak da bilinir (Udale, 2014). Çözgü, dokumadan önce tezgâha yerleştirilir ve böylece yeterince esnemesi sağlanır. Kumaşın eni boyunca daha rahat işlenmesini sağlayan da budur (Sorger and Udale, 2013). Eğer atkı ve çözgüler 90 derece açılı değillerse, düz ipi

kaymıştır. Bu durumda kumaşın düzgün bir duruşu ve dökümü olmayacaktır. Çözgü iplikleri dokumadan evvel tezgâha çekilir ve kumaş eni boyunca atkıların dokuyabileceği alan yaratılır. Geleneksel bir dokuma tezgâhında, ipliği çözgülerin altından ve üzerinden, ileriye ve geriye taşıyan bir mekik bulunur. Günümüzün üretim metotlarında bu sistem halen mevcuttur (Udale, 2014).

Atkı ve çözgünün bir araya gelişi ve dokuma şekliyle ortaya çok çeşitli kumaşlar çıkar. Dokuma kumaşlarda kullanılan ve birbirlerinden farklı özelliklere sahip olan üç temel dokuma teknikleri, düz (bezayağı), gabardin (dimi) ve saten dokumadır (Gürcüm, 2010; Udale, 2014).

1.2. Düz (Bezayağı) Dokuma (Plain)

Düz dokuma, benzer kalınlıklarda atkı ve çözgü ipliklerinden oluşur. Dokuma esnasında atkı ipliği, birbirini izleyen çözgü ipliklerinin sırasıyla altından ve üzerinden geçerek, genellikle sıkı bir dokumayla kumaşı oluşturur. Düz yüzeye sahip olduklarından, baskı, pili veya büzgü tekniklerinin kullanımı için elverişlidirler. Farklı iplik ağırlıkları ve ayarları düz dokuma çeşitlerini oluşturur (Udale, 2014). Patiska, flanel, şifon düz dokumalara örnek olup fitilli dokuma ve kadifeler düz dokuma çeşitleridir (Sorger and Udale, 2013).

1.3. Gabardin (Dimi) Dokuma (Twill)

Gabardin dokumada, atkı ipliği bir ya da daha fazla çözgü ipliğinin altından geçmeden önce, en az iki çözgü ipliğinin üzerinden yürür. Bu kumaş boyunca çapraz dokuma efekti oluşturur. Oluşan çizgilere “dimi çizgileri” adı verilir. Dimi çizgileri çeşitli açılarda olabilir; sıradan bir gabardin dokumada çizgiler 45 derece açılıdır; daha dik dokumalarda aç 45 dereceden fazla olabilir. Gabardin dokumalar, dimi çizgilerinin yönüne göre, sağ dimi ve sol dimi olarak adlandırılır. Çizgiler soldan sağa doğru ilerliyorsa “sağ dimi”; sağdan sola doğru ilerliyorsa “sol dimi” adı verilir. Dimi çizgiler kumaşın sadece bir yüzünde veya eşit olarak hem ön hem arka

yüzünde görünebilir. Gabardin dokuma genellikle sık dokunmuştur, dayanıklı ve uzun ömürlüdür (Udale, 2014). Gabardin, kaba pamuklu kumaş, kot kumaşı, tüvit ve balıksırtı dokumalar gabardin dokumaya güzel örneklerdir (Sorger and Udale, 2013).

1.4. Saten Dokuma

Saten dokuma, ipliğin kumaşın yüzeyinde kalmasını sağlayan sıkı dokuma yapısı sayesinde, pürüzsüz bir yapıya ve parlak bir görünüme sahiptir. Çözü, atkının üzerinde veya tam tersi, atkı çözünün üzerinde olacak şekilde dokunur. Saten dokuma kumaşlar, diğer giysiler üzerinden çok kolay kaydığı için çoğunlukla astar olarak kullanılır (Udale, 2014).

1.5. Yüzey İşlemleri

Tasarım; bir kimsenin yapmayı düşündüğü şey, olması ya da yapılması istenen bir şeyin zihinde aldığı biçim olarak tanımlanabilir. Tasarım, meydana getirilecek bir ürünün çizimini, kalıbını ve planını yaparak geliştirmektir. Zihinde oluşan fikrin görsel öğelerden faydalanarak hayata geçirilmesi için bir konunun olması, ana fikrin yakalanması, bir planın oluşması, planın denetimi ve geliştirme çalışmaları gereklidir. Her ne kadar bazı tasarımlara sanatsal gözle bir anlam katılsa da ürünün işlevsel ve özgün olmasına dikkat edilmelidir (Moda gezgini, 2014).

Dokuma işleminde kumaş meydana getirilirken, çözgü ve atkı ipliklerinin belirlenen düzende bağlantı yapılarıyla kumaş yüzeyinin deseni oluşur (Gürcüm, 2010). Bir kumaş yapılandırıldığında farklı türde yüzey işlemleriyle değiştirilebilir veya iyileştirilebilir. Kumaşa desen, renk ve doku bu çeşit işlemler sayesinde eklenebilir. Tekniklere baskı, ilmek, kumaş manipülasyonu, boncuk işi ve süsleme dâhil edilebilir (Udale, 2014). Tasarımlar, kumaş uzunluğu boyunca tekrarlı bir şekilde uygulanabilir ya da giysinin belli bir yerine yerleştirilir. Tasarımın giysinin önünde ya da arkasında olma zorunluluğu yoktur. Tasarımın beden üzerindeki yerleşimi ilgi çekici olabilir ve dikişlerin yerleşimi gibi diğer tasarım öğelerini de etkiler (Sorger and Udale, 2013).

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Dokuma kumaş yapılarının oluşturulmasında hazır giyimde yaygın kullanımı olan biyeden yararlanılmıştır. En genel tanımıyla biye; kenarları dekoratif hale getirmek ya da birleştirmek için kullanılan kumaş ya da kurdela, olarak tanımlanır (Jones, 2009). Biye, giyside süs amaçlı veya giysinin performans özelliklerini korumak, dikişleri örtmek veya giysinin ayrı bir parçası olarak da kullanılabilir (Bilen, 2010).

Biyeden dokuma kumaş yüzeyi elde etme çalışmalarının araştırılmasında, Donald A. Schon tarafından geliştirilen ve mimaride kullanılan, tasarım sürecindeki belirsizlik ve benzersizlikleri öne çıkaran, bilinen yollarla çözüme ulaşmanın gerçekleşmediği durumlarda yeni anlama biçimlerinin geliştirildiği "Yansıtıcı Uygulamacı" yöntemine başvurulmuştur. Bu yöntemde tasarım süreci, tasarımcının daha önceki tasarım-uygulama deneyimleriyle ilerlemekte, sonuç ve tasarımlar birlikte düşünülürken karar verme ve harekete geçme devam eden ve bu süreci yansıtan bir yolla yapılır. Bu nedenle bilmek ve yapmak eşzamanlı göz önüne alınmaktadır. Yansıtıcı uygulama yöntemi, tasarımcının kişisel deneyimlerinin öne çıkmasına, pratiğe dayalı araştırmaya ve genel anlamda sezgilerle ilerleyen bir çalışmaya imkân vermektedir. Tasarımcı; doğaçlamalara ve kendiliğinden ortaya çıkan denemelere açıktır. Unutulmaması gereken, doğaçlamaların tekstil tasarımında yaratıcılığa katkı sağlaması için tasarımcının belirli bir teknik altyapı ve kumaş yapıları hakkında bilgi birikimine sahip olması gerekliliğidir (Halaçeli, 2010).

Biyeden dokuma tekstil yüzeyi elde etmek için basit bir el dokuma tezgâhında çeşitli denemeler yapılarak farklı yüzeyler elde edilmeye çalışılmıştır. Ardından farklı görünüme sahip olduğu düşünülen yüzeyler boyutsal olarak daha büyük bir dokuma tezgâhında elle dokunmuştur. Tüm deneme ve uygulama çalışmalarında moda tasarımcısının vereceği duyarlılık da tasarım sürecinin parçası olmuştur.

Dokuma yüzey uygulamalarının oluşturulmasında ana malzeme olarak ipekli buldan dokuma kumaş kullanılmıştır. Bu kumaşın tercih edilmesinin nedeni kumaş yüzeyinin parlak olması, rahatlıkla kumaş boyasıyla boyanabilmesi, ütü tutması ve kolay şekil alabilmesi ve böylece çalışmaların daha net ortaya

çıkmasını sağlamış olmasıdır. Çözümlü ipliği yönünde kullanılan biyelerin genişliği 0.75 cm'dir. Atkı yönünde kullanılan biye ve diğer uygulamaların genişlikleri tasarımlara göre farklılık göstermiştir.

Tasarımların temasının belirlenmesi aşamasında, moda ve kumaş tasarımına yönelik görsel incelemelerde bulunulmuş ve moda tasarımı ile ilgili yazılı ve görsel kaynak araştırması yapılmıştır. Araştırmalar sonucu biye kullanılarak oluşturulacak kumaş yüzeyinin vereceği görüntünün vurgulanacağı tema, kadın bedeni olarak belirlenmiştir. Belirlenen temanın dokuma tezgâhında kumaşa dönüştürülmesi aşamasında; soyutlama, deneme-yanılma, bezayağı ve dimi dokuma teknikleri, spontan denemeler gibi farklı yaratıcılık yöntemleri izlenmiştir.

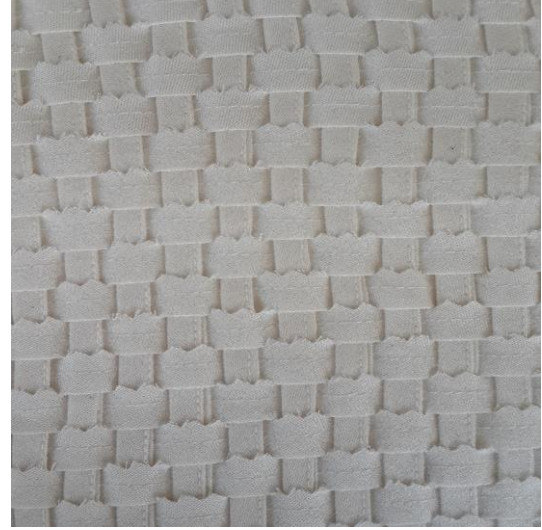
Görünüm açısından farklı doku yüzeyleri elde edebilmek için atkı yönünde kullanılacak tasarımların elde edilmesinde kumaş kesim aracı olarak sürfile makası kullanılmıştır. Böylece hem şeritlere farklı bir görünüm kazandırılmaya çalışılmış hem de hazırlanan fırfır, fiyonk ve diğer tasarımların dokuma sırasında sürtünmeden kaynaklı iplik atmalarının/sökülmelerinin de önüne geçilmeye/azaltılmaya çalışılmıştır.

Tasarımların bir fikirden kumaş formuna dönüştürülmesinde kumaşın estetik bir görünüme de sahip olması yanında yapısal olarak bir bütünlük sağlaması gerekliliği de (Knudson, 2005) göz önünde bulundurulmuştur.

3. BULGULAR

3.1. Deneysel Çalışmalar

Tasarımlarda çözgü yönünde kullanılan biyeler düz ya da renkli kumaşlardan, kumaşın tam verev yönünde, 3 cm eninde kesilerek hazırlanmıştır. Kesilen verev şeritler, ütü ile katlanarak, bitmiş ölçüsü 0.75 cm'ye indirilerek biye haline getirilmiştir. Oluşturulması düşünülen dokuların incelenmesi için 6 adet farklı deneysel uygulama çalışması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, tasarımların temel kadın bedenin neresinde ve ne şekilde kullanılacağı (tüm beden uygulaması/roba) konusunda kolaylık sağlamıştır.

Şekil 1. Deneysel Uygulama, 2014, Orijinal.

Tasarım boyutu: 20 cm x 20 cm

Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm

Dokuma tekniği: Bezayağı

Çözgü: 0.75 cm (bitmiş biye)

Atkı: 1.5 cm (bitmiş şerit)

Şekil 2. Deneysel Uygulama, 2014, Orijinal.

Tasarım boyutu: 20 cm x 20 cm

Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm

Dokuma tekniği: Bezayağı

Çözgü: 0.75 cm (bitmiş biye)

Atkı: 1.5 cm (bitmiş şerit)

Şekil 3. Deneysel Uygulama, 2014, Orijinal.
 Tasarım boyutu: 20 cm x 20 cm
 Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm
 Dokuma tekniği: Z/S yönlü dimi
 Çözüğü: 0.75 cm (bitmiş biye)
 Atkı: 1.5 cm (bitmiş şerit)

Şekil 5. Deneysel Uygulama, 2014, Orijinal.
 Tasarım boyutu: 20 cm x 20 cm
 Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm
 Dokuma tekniği: Bezayağı
 Çözüğü: 0.75 cm (bitmiş biye)
 Atkı: 3 cm (düz bitmiş şerit), 1.5 cm (renkli bitmiş şerit)

Şekil 4. Deneysel Uygulama, 2014, Orijinal.
 Tasarım boyutu: 20 cm x 20 cm
 Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm
 Dokuma tekniği: Bezayağı
 Çözüğü: 0.75 cm (bitmiş biye)
 Atkı: 1.5 cm (bitmiş şerit)

Şekil 6. Deneysel Uygulama, 2014, Orijinal.
 Tasarım boyutu: 20 cm x 20 cm
 Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm
 Dokuma tekniği: Bezayağı
 Çözüğü: 0.75 cm (bitmiş biye)
 Atkı: 2.5 cm (renkli bitmiş şerit)

Deneysel uygulamalarının sonuçları şunlardır;

- Şeritlerin sürfile makası ile kesilmesi kısa iplik uçlarının oluşmasını sağladığı ve düşünülenin aksine yüzeyin görüntüsünü hareketlendirdiği, (Şekil 1 ve 4)
- Fiyonk şeritlerin çözgülerin arasından atılırken çözülmemesine dikkat edilmesi gerektiği ve düğümlerden bazılarının çözgülerin altında kalarak doku kalınlığını bazı kısımlarda arttırdığı, (Şekil 2)
- Birbirleri ile kesişen Z/S yönlü dimi dokunun birlikte kullanılmasının kumaş parlaklığını arttırdığı ancak atlamalar arasındaki mesafe arttıkça şeritlerin üst üste bindiği, (Şekil 3)
- Boy olarak kısa hazırlanan dokuma tezgâhının atkı atımı sırasında büzgülerin açılmasına ve asimetrik bir dağılıma sebep olduğu gözlenmiştir. Bu durumdan dolayı dokuma tezgâhı boyunun uzun hazırlanması gerekliliği ile makine ayarının çok iyi yapılarak şeritlerin birleştirme dikişinde alt ipliğin üstten gözükmemesi gerektiği, (Şekil 5),
- Dilimler dikildikten sonra şeritlere ütü yapılamayacağı, şeritlerin ölçülendirilmesine dikkat edilmesi- nin önemli olduğu, (Şekil 6) elde edilen sonuçlardır.

3.2. Tasarımlar

Tasarım 3 hariç, diğerlerinde bezayağı dokuma kullanılmış olup atkı yönünde kullanılan tasarımlar farklılaştırılmaya çalışılmıştır. Tasarım 3'te, S ve Z yönlü dimi birbirine bakacak şekilde dokunmuş olup çözgü yönünde de atkı yönünde kullanılan şeritlerin aynısı kullanılmıştır.

Oluşturulan tasarımlar temel kadın bedeninin ya tamamında ya da roba şeklinde kullanılmış olup bedenlerin yaka, kol ve etek ucu çevresi biye ile temizlenmiştir.

Arka bedende, arka ortasına gizli fermuar dikilmiş ve bedenin bolluğunu azaltmak için pens çalışılmıştır.

Tasarım 1'de atkı yönünde kullanılan şeritler düz renk kumaştan, düz boy iplik yönünde, 4 cm eninde kesilerek hazırlanmıştır (Şekil 7). Kesilen şeritler ikiye katlanarak tam ortasından düz makine dikişi yapılmıştır. Bu işlem tamamlandıktan sonra sürfile makası kullanılarak şeritlerin açık kenarı kesilmiş, bitmiş ölçüsü 1.5 cm'ye indirilmiştir.

Şekil 7. Tasarım 1, 2014, Orijinal.

Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm

Dokuma tekniği: Bezayağı

Tasarım 2'de atkı yönünde kullanılan şeritler Tasarım 1'de kullanılan şeritler şeklinde hazırlanmıştır (Şekil 8). Şeritlerin hazırlık süreci tamamlandıktan sonra 2.5 cm aralıklarla düğümler, 5 cm aralıklarla fiyonk şeklinde bağlamalar yapılmıştır.

Şekil 8. Tasarım 2, 2014, Orijinal.

Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm

Dokuma tekniği: Bezayağı

Tasarım 3'te atkı yönünde kullanılan şeritler Tasarım 1 de kullanılan şeritler şeklinde hazırlanmıştır. Tasarımda Z ve S yönlü dimi, dokunun orta noktasında birleştirilmiş ve balıksırtı görüntüsü elde edilmeye çalışılmıştır.

Şekil 9. Tasarım 3, 2014, Orijinal.

Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm

Dokuma tekniği: Z/S yönlü dimi

Tasarım 4'de atkı yönünde kullanılan şeritler düz renk kumaştandır, düz boy iplik yönünde, 2 cm eninde kesilerek hazırlanmıştır (Şekil 10). Kesilen şeritler iki kat haline getirilmiş, tam ortasından makine dikişi yapılarak birleştirilmiş böylece şeritlerin dokuma sırasında kayması önlenmiştir. Bu işlem tamamlandıktan sonra sürfile makası kullanılarak şeritlerin her iki kenarı kesilerek bitmiş ölçüsü 1.5 cm'ye indirilmiştir.

Şekil 10. Tasarım 4, 2014, Orijinal.

Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm

Dokuma tekniği: Bezayağı

Tasarım 5'de atkı yönünde kullanılan şeritler iki farklı end ve renkte hazırlanmıştır (Şekil 11). Düz renk şerit; tam verev yönünde, 4 cm eninde kesilerek hazırlanmıştır. Renkli şerit ise yine tam

verev yönünde, 2.5 cm eninde kesilerek hazırlanmıştır. Şeritlerin kumaşın verev yönünde kesilmesinin nedeni, büzgü ile elde edilecek fırırın kenarlarının daha iyi dalgalanacağı ve iplik uçuntularının daha serbest ve kolay oluşacağı düşüncesidir.

Tüm şeritlerin kesim işlemi tamamlandıktan sonra sürfile makası kullanılarak düz renk şeritin eni 3 cm'ye, renkli şeritin eni 1.5 cm'ye indirilmiştir. Daha sonra kesilen şeritler simetrik şekilde (altta düz, üstte renkli) üst üste yerleştirilmiştir. Dikiş makinesine de büzgü ayağı takılarak şeritlerin hem birlikte dikilmesi hem de büzülmesi sağlanarak fırır elde edilmiştir.

Şekil 11. Tasarım 5, 2014, Orijinal.

Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm

Dokuma tekniği: Bezayağı

Tasarım 6'da atkı yönü renkli kumaştandır, düz boy iplik yönünde, 3.5 cm eninde kesilerek hazırlanmıştır. Kesim işlemi tamamlandıktan sonra sürfile makası kullanılarak şeritlerin her iki kenarı kesilerek, bitmiş ölçüsü 2.5 cm'ye indirilmiştir (Şekil 12).

Hazırlanan şeritlerin üzerinde iki farklı boyda dilim hazırlanmıştır. Birinci dilim için şeritler üzerinde 6 cm ölçü alınmış, bu ölçü ikiye katlanarak makine dikişi ile bağlanmıştır. Böylece dilim boyu yüksekliği 3 cm'ye inmiştir. İkinci dilim boyu ise 4 cm üzerinden hazırlanmış, dilim yüksekliği 2 cm'ye indirilmiştir. İki farklı dilim arasındaki mesafe ise 3 cm olarak belirlenmiştir.

Şekil 12. Tasarım 6, 2014, Orijinal.
Kumaş boyutu: 100 cm x 100 cm
Dokuma tekniği: Bezayağı

4. SONUÇLAR

Kumaş yüzeyi tasarımında kenar temizleme amacıyla kullanılan biyenin uygunluğunun araştırıldığı bu çalışmada deneysel uygulamaların ve tasarım sürecinde spontan denemelerin esas alındığı yansıtıcı uygulama yöntemine başvurulmuştur. Teması kadın olan ve temel beden üzerine uygulanan tasarımların beden üzerinde kullanımı, giysiye estetik açıdan ayırt edici bir nitelik kazandırmıştır.

Tezgâha çözgü yönünde biyeler yerleştirilirken biye üzerindeki dikişlerin aynı yöne bakması göz önünde bulundurulması gereken hususlardan birisidir. Tasarımların bedene uygun şekle getirilebilmesi için, oluşturulan yüzeyin tezgâhtan çıkarılmadan önce mutlaka kenarlarından teyelle birbirlerine bağlanarak tutturulması gerekmektedir. Ayrıca, dokunun kalın olması nedeniyle ikiye katlanamadığından, beden kalıbının yüzey üzerine yerleştirildiğinde düz boy iplik yönünün kaymamasına dikkat edilmeli ve beden kumaş üzerine tüm beden olarak uçan kalemle çizilmelidir.

Bedenin kesim işlemi yapılırken omuz ve yanlardaki dikiş payları mümkün olduğunca fazla tutulmalı, ön beden arka bedenle birleştirildikten sonra paylar overlok çekilerek azaltılmalıdır.

Biye kullanımı ile oluşturulan tekstil yüzeyleri görünüm açısından olumlu sonuçlar vermiş ancak biyelerin hazırlanması oldukça fazla zaman almıştır.

Çözgü yönünde kullanılan biyeler sıkı ve tok bir yüzey elde edilmesini sağlamış, bu durum da yeni tekstil yüzeylerinin tuşesini ve dökümünü olumsuz etkilemiştir. Giysi üretiminde ise temel kadın ön bedeni üzerinde bulunan penslerin dikimini engellemiştir. Uygulama sonuçları farklı tekstil yüzeylerinin tasarlanarak üretilmesinde ve giysi tasarımlarında kullanılabilirliği açısından önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

1. Bilen, U. 2010. Hazır Giyimde Kullanılan Malzeme ve Aksesuarlar. (Birinci Basım). İstanbul: Kerasus Yayınları, s.179.
2. Gürcüm, B.H. 2010. Tekstil Malzeme Bilgisi. (Birinci Basım). İzmir: Güncel Yayıncılık: 375, s. 373.
3. Halaçebi, H. 2010. Elastan içeren ipliklerin kullanımı ile dokuma kumaş yüzeyinde üç boyutluluk denemeleri. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 19, Sayı 2, s.395 – 410.
4. Moda Gezgini 2014. Tekstil ve Moda Tasarımı, <http://www.modagezgini.com/tasarimvemodatasarimi> (Erişim tarihi: 18.12.2014)
5. Jones, S.J. 2009. Moda Tasarımı. (Çev. H. Kılıç). İzmir: Güncel Yayıncılık: 357, s. 218.
6. Knudson, B. 2005. Artmaking with and industrial jacquard loom. Fiberarts, Eylül-Ekim, Vol: 32, s. 40-44.
7. Sorger, R. and Udale, J. 2013. Moda Tasarımının Temelleri. (Çev. Ç. Sirkeci). Literatür Yayınları: 680, Akademik Temeller Dizisi: 10, s. 90.
8. Udale, J. 2014. Moda Tasarımında Tekstil ve Moda. (Çev. H. Güngör). Literatür Yayınları: 700, Moda Tasarımı Temelleri Dizisi: 002, s. 69.